

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

הדלקת נרות 16:12
צאת השבת 17:29
ר"ת 18:00

שיר ליום השבת

חמש לשונות של גאולה נאמרו לישראל: והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי, והבאתי. שלוש מתוכן מופיעות בפסוק בפרשתנו - "אמור לבני ישראל אני ד' והוצאתי אתכם... והצלתי... וגאלתי..."

מקשה ה'חידושי הרי"ם':

מדוע נאמר תחילה "והוצאתי", ורק לאחר מכן "והצלתי", כאשר לכאורה מתאים יותר לכתוב בסדר הפוך - תחילה הקב"ה מציל את ישראל מעבדות מצרים, ורק לאחר מכן מוציאם מאותו בית עבדים? אלא, שלעתים מרוב קושי הצרות, אין האנשים מבחינים בעומק האסון בו הם נתונים, ורק לאחר שהם זוכים לצאת מאפילה לאורה, הם מבינים באיזו צרה נוראה הם היו, ומה גדול היה נס הצלחתם משם. אף ישראל, רק לאחר שיוציא אותם הקב"ה מתחת סבלות מצרים, ישכילו ויבינו עד כמה גדול היה נס הצלחתם!

משל למה הדבר דומה?

מלך אחד ביקש לאלף את בנו בינה ודעתו, וחפץ להרגיל אותו שלא יתפנק יתר על המידה, משום כך שלח אותו להסתובב עם עניים ולקבץ נדבות. כעבור שנה, ביקש המלך לדעת מה שלומו, ושלח אליו לשאול אם הוא זקוק למשהו. "בוודאי" השיב הבן, שהספיק לשכוח את מנעמי הארמון, "אני זקוק בדחיפות לתרמילי!" ובכך גילה את עומק של עליבותו הנוראה. אומר ה'חידושי הרי"ם': מי דומה לנסיך זה? יהודי שכאשר שואלים אותו מה הוא צריך, הוא משיב שהוא זקוק לתוספת שכר, וחושב שבכך יפתרו כל צרותיו...

כיוצא בזה באר הרבי מקוצק זצ"ל את דברי הגמרא הנודעים במסכת ביצה:

"נשמה יתרה נותן הקב"ה לאדם בערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלים אותה הימנו, שנאמר 'שבת וינפש', כיון ששבת ווי אבדה נפש". וכבר היקשו, הרי הנשמה היתרה יוצאת מהאדם במוצאי-שבת, לא בליל-שבת. אם כן מה הכוונה שכיון ששבת - כלומר בכניסת השבת - כבר אז אבדה הנפש? אדרבה, רק עכשיו היא הגיעה? אלא, אומר הרבי מקוצק, שהכוונה כך: כיון שנכנסה שבת והגיעה נשמה יתרה - אז תופס האדם שבמשך כל ימות השבוע מצבו הרוחני היה בכי רע! כל השבוע אדם מתפלל, אוכל וגם קצת לומד. הוא לא מרגיש כמה זה רע. מתי הוא נזכר בכך? כיון שהגיעה שבת ונכנסת בו הנשמה היתרה, הוא נזעק ואומר: כעת אני מבין שכל השבוע "אבדה הנפש", הנפש היתה אבודה.

מעשה היה **ברבי שאול רובין זצ"ל**, ששימש כראש כולל בעפולה, שנפגש עם קצין בשב"ס (שירות בתי הסוהר). הלה סיפר לו על אסיר היושב אצלם בבית הכלא כבר כמה שנים, משום שמתעקש לא לתת גט לאשתו. הוא שאל אם הרב יואיל להיפגש עם האסיר ושכנעו לגרש את אשתו ולהתירה מעגינותה. הלך הרב ושוחח עם האסיר. בסיום השיחה חזר אל הקצין ואמר לו: "דע לך, אדם זה לא ייתן גט לאשתו גם אם ישב בכלא מאה שנה, שכן התרגל הוא זה מכבר לחיי הכלא ואינו מרגיש שום חסרון בכך. רק אם יתנו לו לצאת מהכלא למשך מספר חודשים, ויטעם את חיי החופש - כשיחזירוהו לכלא הוא ירגיש את החיסרון הגדול של ההמצאות במקום זה, וימחר לתת לאשתו גט מרצונו". דנו בזה, והנדון הגיע עד הכנסת, שם אישרו זאת. שחררוהו, ולאחר כמה חדשים החזירוהו למאסר, ומיד הביע נכונותו לתת גט!

(ומהאור)

מאורה של הפרשה

"אמור אל אהרן קח מטח ונטה ידך על מימי מצרים"

לפי שהגן היאור על משה כשנשלך לתוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים, ולקה על ידי אהרון' (רש"י) מהקפדתו של משה רבנו, שלא להכות את היאור, אנו למדים עד היכן מגיע חיוב מידת הכרת הטוב, עד כדי כך שאף דומם שהגן על האדם - יש להחזיר לו טובה תחת טובתו. מה הענין להכיר טובה לדומם? אמנם הכרת טובה לאדם חשובה היא, אולם היעלה על הדעת שהדומם יכול לחוש אם מכירים לו טובה, אם לאו?

הרב דסלר מבאר, שאכן, היאור אינו יודע אם הכירו לו טובה או לא, אולם האדם המחזיר טובה או רעה, הוא היודע, וכאשר הוא מחזיר רעה תחת טובה, הרי שהוא מרגיל את נפשו להתנהגות של רשעות, אכזריות וכפיות טובה.

כיוצא בכך, קם לו אדם וערך ניסוי מעניין:

כידוע, חז"ל אומרים שבשעת הקידוש יש לכסות את החלות כדי שלא תתביישנה, הרים אפוא, אותו אדם את המפה מעל החלות תוך כדי הקידוש, והנה ראה זה פלא - החלות עמדו שם כרגיל, הן לא איבדו את צבען, וטעמן לא היה חסר במאומה. מה הפשט בדברי חז"ל? תמה האיש. והתשובה היא, שאכן, החלה אינה 'יודעת' אם מברכים עליה או על היין, אלא שחז"ל דורשים מן האדם להיזהר בכבודה, כדי לייקר אותה בעיניו, כפי שהם מצפים מן האדם להיזהר בכבודו של הדומם, כדי שלא יקנה בנפשו את המידה המגונה של "כפיות טובה".

(ומתוק האור)

נקודה למחשבה

פרעה מציב למשה ואהרן שישראל יבחו בארץ גושן. מדוע הוא מציב זאת דווקא כעת, לפני מכת דבר? שאלה זו שואל ה'משך חכמה', ומבאר: מאחר שזוהי הפעם הראשונה בה מדגיש הכתוב "ושמתי פדות", דהיינו: בארץ גושן לא תהיה המכה, מסיק פרעה את המסקנה במתבקשת: אם בארץ גושן אין מכה, הווי אומר שמדובר בארץ קדושה, ומכיוון שכך - לכו עיבדו את א-לוקיכם בגושן, ואין אתם צריכים ללכת לשם כך למדבר!

(ומה)

גא לשמור על קדושת הגליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה ברו"ג: יוזמת העלון נעה שלו. מש' אזולאי, מש' מרצי, מש' פנחסי, מש' רענן. מש' נדף **זוהר הגון:** אורית יהודית, יעקב משה ויוסף בני מרים דבורה פנינה. **רפ"ש:** נעה רבקה בת שרה **לע"נ:** דניאל בן אסתר ז"ל. חתון בת מרים תחי'. משה בן סניורה ז"ל. יהונתן בן שושנה ז"ל

בברכת שבת שלום!

עריכה: משפחת שמעיה

לע"נ אבינו הר"ר אילן סבך בן סניורה ז"ל
יום פטירתו חל בשבת קודש

מלאכת מלב

✪ אסור להשרות בגד במים בשבת, ונייר מותר.
 ✪ שריה בנוזלים שונים ממים, כגון: מיץ, יין וקפה, שאינם מנקים אלא מלכלכים, אסורה משום 'הצובע'.
 לכן משתמשים לניקוי המפה במפית נייר ולא בסמרטוט. ובשעת הדחק, כשנשפך על הרצפה ויכול להיגרם נזק לאדם, מותר לנגב בסמרטוט אך לא יסוחט.
 ✪ מותר לקנח במטלית רק כמות שתיספג בה עד שיעור של 'טופח על מנת להטפוח' - דהיינו, שהיד מתרטבת מהמטלית במידה כזו שאם תיגע בדבר אחר - הוא יטרטב מעט.
 ✪ מותר להשתמש במגבת מטבח לכלים אף שהיא מתרטבת הרבה, ובלבד שלא תהיה רטובה כ"כ עד שתיגרם סחיטה.
 ✪ אסור בשבת להתיז מים על בגד שנספגו בו כתמי דם.
 ✪ אסור לסחוט מים מכל בד, נייר, ספוג ואפילו משיער אדם.
 ✪ בגד שירד עליו גשם, לא ינער בחוזקה אלא רק בנחת.
 ✪ מי ששערו תיו רטובות מהגשם, יצטוף אותן קלות במגבת.
 ✪ רבנן קבעו למוקצה כל בגד רטוב, כדי שלא נבוא לסוחטו.
 ✪ אסור לתלות בשבת בגדים על החבל משום מראית העין, שמא הרואה יחשוב שכיבס בשבת.
 ומותר לתלות בגד שאין רגילים לתלותו, כגון: מפה מלוכלכת, או לתלות במקום שלא רגיל לתלות בו.

(מלאכת שבת)

תפילה של פעם בחיים

מן הרב שך זצ"ל אמר פעם **לרבי אברהם ישעיה גריימן שליט"א**, כי מעולם לא התפלל על בקשות פרטיות על גשמיים עברו עצמו, מעבר למה שמוזכר בסידור. רק פעם אחת התפלל על עצמו לצורך גשמי. מה היתה אותה בקשה חד פעמית? בהיותו בחור צעיר בקלצק, היתה לו רק חולצה אחת, אותה היה לובש כל יום. הוריו לא התגוררו בסביבה ומדי פעם נאלץ היה ללכת לנהר ולכבס את החולצה בידיו.
 פעם אחת כשירד לשפת הנהר, שטף זרם גדול את חולצתו והיא נשמטה מידי ונסחפה. מה יעשה עתה, כאשר גם החולצה היחידה שנותרה לבשרו הולכת להיעלם מעיניו בנחשול המים? נשא את צקון לחשו לאבינו שבשמים וביקש רחמים על עצמו - בקשה חד פעמית על גשמיים!
 ואכן נענה מיד. בהמשך הנהר היה תקוע קרש והחולצה נאחזה בו ונעצרה! מלבד תפילה זו, כאמור, השתדל הרב שך שלא לבקש בקשות פרטיות בענייני גשמיים עברו עצמו.

להנהיגה זו, שלא להוסיף בתפילה בקשות פרטיות על עצמו, אלא רק עבור אחרים, יש מקור בחידושי הריטב"א למסכת עבודה זרה, שכתב בזה הלשון: 'תפילת החסידים לעולם על הרבים היא, ולא על עצמם'.

(ומתוק האור)

רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, בלט בפקחותו הרבה אף בימי בחורותו.

על אופן תוכחה 'גאוני' שבו נקט, מסופר בספר 'עקבי חיים': פירצה חמורה נפרצה בחומת היהדות בעיר פרשבורג - אחד הסוחרים החל לפתוח את חנותו בעיצומה של השבת, ברומסו את קדושתה ברגל גסה. רבי יוסף חיים, שלמד אז בישיבתו של ה"כתב סופר", ניסה לארגן עצרת מחאה לפני החנות, לזעוק ולהתריע, אך הדבר לא עלה בידו. הלך רבי יוסף חיים בשבת לבדו, נכנס לחנותו של הסוחר הסורר, וברכו בברכת "גוט שבת" במאור פנים...
 יצא רבי יוסף חיים מהחנות, צעד כברת דרך, ואחר סב על עקביו ושב אל בעל החנות, וברכו שוב ב"גוט שבת" לבב... ושוב יצא, ולאחר מכן חזר, וברך... כך למעלה מעשרים פעמים.
 לבסוף פקעה סבלנותו של הסוחר, הוא רדף אחריו והפליא בו את מכותיו, רבי יוסף חיים לא התייחס למכות הנמרצות, הוא המשיך במעשיו כבראשונה, הלך וחזר, הלך ושוב, ובכל פעם "גוט שבת" חגיגי...
 לאחר מספר שעות נקעה נפשו של הסוחר, הוא סגר חנותו בהפטירו בתסכול "הצעיר הזה ניצחני בסבלנותו..."

(ומתוק האור)

המלאך של הרופא

בימי אברכותו, היה **הסבא קדישא מרדושיץ זצ"ל** עני מרוד. הוא עשה דרכו ברגל, להקביל פני רבו **החזנה מלובלין זצ"ל**. עברה על פניו עגלה, ובה חולה מסוכן שמחלתו הלכה וכבדה, והרוקח המקומי נואש מרפואתו. הורה לקחתו אל העיר הגדולה ולפנות שם אל הפרופסור, שיעסוק ברפואתו. העלוהו שני בניו לעגלה, והסיעוהו ללובלין.
 בדרכם ראו אברך משרך דרכו, והציעו לקחתו. אסיר תודה, עלה לעגלה והצטנף למרגלות החולה המתייסר. צערו נגע ללבו, והשתפך באמירת תהלים נרגשת.
 והנה, מרגע לרגע חוטב לחולה. פקח עיניו ותמה: היכן הוא? לאן לוקחים אותו, ומדוע? אינו חולה, שיחזירוהו לביתו!
 ראו הבנים, והתפעלו, אמרו זה לזה: כמה נכון הפתגם שאומר, שלרופא קטן מתלווה מלאך קטן, ולרופא הגדול מתלווה המלאך רפאל בעצמו -
 ראו כמה גדול כוחו, שכאשר רק נוסעים אליו, כבר מבריאים! פנו לנוסע: "מחילה, כבודו ירד מהעגלה, אנו חוזרים לעיירתנו!" כשהיה הרבי מרדושיץ מספר זאת, היה מושך בכתפיו ומפטיר: "איני יודע האם אמירת התהילים פעלה. אבל מדוע לא תלו זאת במצות החסד, שהעלו עובר אורח לעגלה. ואז, לא היו משליכים אותו כשהמצווה תוגמלה" -
 אבל לא זו היתה נקודת המבט שלהם, וכל אדם מתרגם את המאורעות לאור נקודת מבטו...

(והדת)

אבא הסבאן הרבנו של כ"ס, ניצל מתאנה ימים של כאב!

כבוד התורה עדיף מחומרה

הגאון רבי בן-ציון אבא-שאוול זצ"ל נהג בחסידות נפלאה בהידור המצוות. עם זאת היה שקול אצלו הכל. בשקל הקודש... ידע הוא אימתי להחמיר ואימתי לחדול מחומרה.
 רבי בן-ציון היה מהדר שלא לאכול חלקי בשר הצריכים ניקור. והנה הגיעה תקופה אשר בה קשה היה להשיג בשר.
 חמיו **הגאון רבי יוסף שראבני זצ"ל** קונה היה מאדם ירא שמים בשר מנוקד, ורבי בן-ציון שהיה מתארח אצל חמיו מספר ימים בשבוע, לא העיר דבר כאשר חמותו הגישה לפניו בשר זה.
 הוא אכל כרגיל כמו כולם, כי ידע שכבוד התורה עדיף מחומרה.
 הוא חשש שמא אם ימנע מלאכול, יחשב הדבר כפגיעה בכבוד התורה ואפילו במשהו, על כן ויתר על ההידור.

(האיר המורח)

שלא להטריח

ראש ישיבת סערט-ויזניץ חלה ונאלץ להתאשפז בבית החולים, מחמת חוליו הוא לא יכול היה לרדת ממיטתו לבית הכנסת. היה זה בשבת פרשת 'זכור'. בשבת קודש הגיע משמשו לחדרו עם ספר תורה לקריאת 'זכור'. משראהו ראש הישיבה הגיב בשמחה: "ממש החייתני! כל הזמן חשבתי על זה אך לא רציתי לבקש, שמא זו טרחה מדי גדולה עבורכם".

(איש לרעה)

שכר מצווה - מצווה

עצם השכר שיהודי מקבל בעד קיום מצווה, הוא עצמו למצווה יחשב. ומדוע? לפי שעל ידי כך מתמלא רצון ד' יתברך להשפיע טוב על ישראל. כאשר בני ישראל ראויים לישועה נגרם על ידי כך נחת לבורא, וזה נחשב להם למצווה.

(ומתוק האור)

מתוק מדבש

רבי ישראל יצחק קלמנוביץ שליט"א בנו של **רבי אברהם קלמנוביץ זצ"ל**, ראש ישיבת מיר בתקופת מלחמת העולם השנייה, רגיל להתפלל כל תפילת שמונה עשרה, ואפילו זו של יום חול שגרתו, במשך שעותיים רצופות!
 סיפר **הרב פינקוס זצ"ל** שארע פעם שהרב נסע לארה"ב, ובדרך היתה חניית ביניים בבריסל למשך מחצית השעה.
 הרב קלמנוביץ ניצל את ההפסקה ונעמד לתפילת מנחה, והנה, רק כאשר סיים את תפילתו הארוכה הבחין שמטוסו כבר המריא, והוא הפסיד את הטיסה.
 לימים שאלו הרב פינקוס: "איך יכול היית להיות כה שקוע בתפילתך, עד כי לא הבחנת שמפסיד אתה את הטיסה?"
 השיב לו הרב קלמנוביץ: "היה לי כל כך טוב פה, עד שלא הרגשתי שעלי להיות בעצם, שם..."

(ומתוק האור)

כאשר 'הנודע ביהודה' עמד להתמנות לרבה של פרג, שלח את חתנו, רבי יוסף פונר לפרג, שישה כמה ימים בעיר ויתנה על קנקנם של יושביה.

הגיע ר' יוסף לפרג, נכנס לבית מרזח יהודי, קיבל כוס שתיה והתיישב עם ספר ליד השולחן. בינתיים נכנס לשם החייט. המוזג הכין לו את כוס היי"ש, ותוך כדי כך אמר לו בעניין: "אתה שומע, הרמב"ם בפרק א' מהלכות גניבה ואבידה לא מובן כלל, דבריו שם הנם נגד גמרא מפורשת..." החייט החל לענות על הדברים, וכך המשיכו להתפלפל ביניהם.

בשולחן הסמוך ישבו שלושה סנדלרים ושני נגרים, וגם הם השתתפו בוויכוח הסוער.

במשך שעה ארוכה עמלו בצוותא ליישב את דברי הרמב"ם התמוהים, ועדיין לא הגיעו לעמק השווה.

קם אחד מהם ואמר: "רבותי, אני רואה שאיננו מצליחים להגיע לעמק השווה. עוד מעט, בשעה עשר, יכנס לכאן ר' יענקל, שומר הלילה, והוא יפשוט את הספק".

נכנס ר' יענקל השומר, שמע את הבעיה והחל לפשוט להם את הספק כאחד מגדולי התורה. עמד ושטח לפני השומעים את כל הסוגיה, ברר את כל שיטות הראשונים והפוסקים, וכולם באו אל המנוחה והנחלה.

למחרת בבוקר קם ר' יוסף, נסע חזרה לחמיו, 'הנודע ביהודה', וסיפר לו את המראה המופלא שנראה לנגד עיניו, כיצד נראים בעלי הבתים של פרג.

כששמע 'הנודע ביהודה' את הדברים, לקח את כתב הרבנות ששלחו לו, שלח אותו לפרג שוב, וכתב להם: "אינני ראוי להיות רב בעיר פרג..."

שלחו לו הגבאים: "זה בסדר, אתה יכול לבוא, שכן 'אפילו ריש גרותא משמיא מוקמי ליה' - אפילו תפקיד הממונה על התור לשאיבת מים נקבע מן השמים, וגם המינוי שלך לרבה של פרג נקבע מן השמים. תבוא וד' יהיה בעזרך".

הגיע 'הנודע ביהודה' לפרג ומסר שיעור לפני הציבור הנכבד.

כמוכן שלא היתה זו סתם דרשה. הוא לקח שני הרים, טחנם זה בזה, פרק וחיבר, והיו הדברים מאירים כנתינתם מסיני.

כשסיים את הדרשה קמו כולם ממקומם והכריזו "מזל טוב, מזל טוב", לאות כי מינוי הרב התקבל על דעת בני העיר.

קם ראש הקהל ואמר: "עדין אי אפשר לומר 'מזל טוב' מדוע? כי הסבלים לא היו כאן ולא שמעו את הדרשה עקב היותם באמצע העבודה. כשהם ישמעו את הפלפול של הדרשה, ויאשרו כי טובה ואמתית היא, רק אז ניתן יהיה לאחל לרב ברכת 'מזל טוב' לרגל המינוי..."

כך היו נראים נגרים, סבלים וסנדלרים בעיר פרג לפני כשלוש מאות שנה.

ואנו, היכן מונח ראשנו? להיכן מנותבים מעיינו? נמקם את עצמנו וניישר מבטינו לכוון הנכון. ולאו דורות ראשונים נלך.

תינוק שנשבה

משפחה פילסה דרכה ביערות העד של אפריקה בדרכה למכרות היהלומים ביבשת השחורה. לפתע נשמעו הלמות תופים וקריאות קרב, פראים זינקו מסבך השיחים ונעצו חניתותיהם בבני המשפחה שנפלה חללים. מכולם, ניצל תינוק אחד. משפחת פראים פרשה עליו את חסותה, אימצה אותו לבן.

עברו שנתיים וארבע, התינוק גדל ולמד לדלג, לצווח ולשאו. ראה עצמו חריג בצבע עורו, עיניו ושערו. בהתבגרו גילו לו מאמציו את סודו, ומסרו לידי את הממצאים המעטים ששרדו משדה הקטן. נרעש הנער ונפרד מהשבת, פנה לחפש את שורשיו. בהגיעו למקום ישוב, זיהו עבורו את הכתב ככתב עברי, והיפנו אותו לארץ היהודים. הגיע, וגילה שהוא בן למשפחה ידועה, וקרובים רבים לו. אימצוהו בחום, והחזירוהו לחיק היהדות.

נפלא, סוף טוב לסיפור עצוב.

ומה דינו על כל אותם שבתות שחילל בלא יודעין, בלי שידע שיש כזה מושג?

כך נפסק להלכה: "תינוק שנשבה לבין הגויים וגדל, והוא אינו יודע מה הם ישראל, ולא דתם, ועשה מלאכה בשבת ואכל חלב ודם וכו', כשיודע לו שהוא יהודי ומצווה בכל אלו, חייב להביא קרבן חטאת על כל עבירה ועבירה".

ותמוה, לכאורה: הלא בפירוש למדו שהאנוס פטור מן הקרבן. וכי יש אנוס יותר מנער זה, מתינוק שנשבה לבין הגויים?!

והתשובה ידועה: שהאמונה בבורא יתברך מוכרחת לכל בר דעת!

כך כתב 'חובות הלבבות': אם יתבעו אדם לדין לפרוע שטר שהוא חתום עליו, שטר בו הוא מקנה את ביתו לחברו, ישאלוהו: "האם כתב ידך הוא?", יענה: "זה נראה כך". מה פרוש "נראה כך?"

אה, יתכן שניתז דיו ויצר באקראי כתבים דקים כאלו, שנראים ככתב ידו, ונקראים כאילו כתב תאריך וכתובת ושמות ושרבט חתימה מסולסלת, כל דבר במקומו, באמת מופלא. אם יטען כך, הלא לשוטה יחשב.

ולסבור שהעולם המורכב כל כך, על מורכבות כל תא ממיליארדי התאים שבגופנו - לטעון שכל זה ארע במקרה, האינו שגונו!

רבי עקיבא אמר לתלמידיו: בני, כשם שהבגד מעיד על האורג והדלת מעידה על הנגר והבית מעיד על הבנאי, כך העולם מעיד על הקב"ה שבראו. "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא" "השמים מספרים כבוד א-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע", ו"מבשרי אחזה א-לוק".

אמת. ואם כן, תינוק זה שנשבה צריך היה לדעת - עד הגיעו למצוות! שיש בורא לעולם ומנהיג לבירה. אבל מנין לו לדעת שהבורא התגלה לאנושות וציווה ציוויים?!

ומדוע היה עליו לשער שהוא יהודי, והציוויים משמעותיים לגביו, ואסור לו לחלל שבת?!

על כך, נענה בסיפור:

יהודי הכין מנות נפט שמנרתו תדלק כל ליל השבת בלילות טבת הארוכים. שכאשר יקום באישון לילה יוכל לומר תהילים ולעיין במפרשי הפרשה.

קם מבעוד לילה, וראה למגינת לבו שהמנורה כבתה. הצטער צער רב.

מה עשה? התכרבל במעילו ויצא אל החורף הקר, התדפק על תריסו של השכן הגוי.

"מי שם?", נהם הגוי.

"אני, מושקה".

"ומה רצונך?", קרה בזעף.

"להציע לך כוס יין שרף", ענה היהודי.

לשם כך, מוכן הגוי שיעירוהו באמצע הלילה. מיד הוסט הבריו והדלת נפתחה. עלה עם היהודי לביתו והעלטה מוחלטת, לא רואים דבר.

"היכן המשקה?", רטן.

"איני רואה", השיב היהודי.

גישש הגוי, מצא את המנורה והדליקה. לאורה מצא את הבקבוק והגירו לקרבו.

"משקה טוב", נהם בהערכה. טפח על שכמו של היהודי, כיבה אחריו את המנורה, ויצא. איי, מח של גוי!

האם לא הבנת שאם השכן טרח והעיר אותך ונתן לך בקבוק משקה - רצה שתשאיר אחריו את האור דולק?

אבל מה אפשר לדרוש מגוי...

זו התביעה מאותו תינוק שנשבה. הבט סביבך וראה - אם הקב"ה ברא בריאה כה מורכבת ומתוחכמת, ומשפיע עליה כזה שפע, מעניק 'שתיה' בכזה גודש - האם לא תבין שרצה שתאיר, ב"נר מצווה ותורה אור".

ואף אם סברת שנוכרי אתה, היה עליך לברר ואף להתגייר. הלא כשנודע לגויים ענין התורה ומצוותיה ולא התגיירו, נגזר דינם לבאר שחת.

ואם כך מחייב הדבר תינוק שנשבה - כמה זה מחייב כל אחד מאתנו להאיר בתורה ובמצוות! ואנו, איי, שותים - בחושך...

(והגדת)

הפתגם השנון

כוון פניך לשיחור ולא תראה את השקיות

"ושמתי פדות בין עמי ובן עמר"

"עמי" אומר ה'אדרת אליהו' בגימטריא מאה ועשרים, ו'עמר' - מאה ושלושים. אמר משה רבנו לפרעה: שמתי "פדות", וכמה תעלה לך הפדות? בין "עמי" ובין "עמר", זה המחיר, כלומר הנך עומד לקבל עשר מכות...

(ומתוך האור)

"בני הדור הצעיר, איבדו במידת מה את האמון והחיבור, הטמונים במילה 'ברכה' ובמהות שלה" אמרה סבתא הדסה. לא, היא לא יודעת לקרוא, גם לא לכתוב, אבל האמונה שלה בהשגחה הא-לוקית, גדולה ונעלה לא פחות משל תלמידי חכמים מובהקים. "ספק אם נתקלת בחיך בניסים גלויים מעל לטבע" המשיכה סבתא, "ספק רב. אבל אני יכולה לספר לך עליהם" אמרה סבתא הדסה, יישרה את שולי מטפחתה הצבעונית על מצחה חרוש עריצי ההסטוריה, והחלה לספר:

לפני כ- 70 שנה בעודי נערה צעירה בעיירה קטנה בתימן, חוויתי סוג של נס, שכל בני משפחתי היו שותפים לו, והוא נשמר בין כותלי ביתנו הקטן במשך שנים לא מעטות.

אבא שלי היה יהודי מלומד אך פשוט. הוא יצא מדי בוקר לאחר תפילת הנץ לעמל יומו בשדה, ולעת ערב עסק בחוכמת הקבלה והנסתר בבית המדרש עד אחרי חצות לילה. אחרי תיקון חצות היה נרדם לשעות ספורות, קם לתפילה, לעמל יומו, וחוזר חלילה.

לאבא ואמא נולדו בלי עין הרע 11 בנות. רק בנות. ביתנו הקטן היה סמוך ונראה לבית הכנסת הגדול בעיר. פתח מול פתח, כשהרוח המפריד בין הפתחים הוא לא יותר משלושה מטר. רב העיר שהיה ידידו האישי של אבא ביקש ממנו שיקפיד על בנותיו, שלא תצאנה החוצה, חלילה וחס, בזמן התפילות, וכמובן בתחילת סדרי הלימוד או בסופן, כדי שלא יהיה מפגש מיותר בין הלומדים והמתפללים לבין בנותיו.

ואני זוכרת שזה היה אצלנו אורח-חיים. גדלנו על יסוד הצניעות כמו האוויר שנשמנו.

בת גדולה חניכה את אחותה הקטנה להקפיד על לבוש צנוע, ולימדה אותה שאין יוצאים סתם כך לרחוב, ובוודאי לא בזמן התפילות וסדרי הלימודי בבית המדרש.

'כל כבודה בת מלך פנימה' לא היתה סיסמא סתמית, זו היתה שיגרה שאין מפרים אותה, אלא שומרים עליה באדיקות.

לא פעם אמר הרב לאבא: "תשמע יחיא, אתה יודע שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, אז תדע לך, שאם תשמור את בנותיך סמויות מן העין, מעונך יחוש בחוש בברכת ד' יתברך".

ועכשיו אני אגלה לך מה היתה הברכה שזכינו לה - אבא היה משתכר פרוטות ספורות, ואותם היה מעביר לידי רב העיר לסייע למשפחות נזקקות.

אנחנו, למרות שהיינו משפחה ברוכה, תמיד היינו שבעות ובריאות.

מעולם! תשמע טוב, מעולם! לא חסר לנו סוכר, או קמח, או אורז או פחמים. המוצרים הללו היו מוצנעים בתוך כדי חרס ענקיים ומשם מדי יום היינו מוציאות את מנת המזון היומית שלנו.

מעולם לא נשלחנו לחנות שבעיר להביא סוכר, קמח, פחמים או אורז. במשך שנים רבות היינו דולים מן הכדים ומתפרנסים, כמו אותו נס כד השמן שמילא כלים על כלים עד כי תמו הכלים.

אנחנו חיינו בתוך הנס הזה, וכמעט התרגלנו אליו. אבא היה אומר לנו מדי פעם "בנות, הכי טוב לשתוק, כמו שאתן יושבות בבית צנועות ושלוות, תשמרו גם את הפה צנוע ושקט. הצניעות והשתיקה זו הברכה".

אינני זוכרת שחלינו אי פעם. היינו חסונות ובריאות, יעילות וחרוצות, מן הבית שלנו יצאו מאכלים ותבשילים לכל עניי העיר, ובשפע.

וכשהיו שמחות אנחנו - הבנות של יחיא - היינו הקייטרינג של אותה שמחה, חנים אין כסף.

אבא היה קונה כבש על חשבון, ושאר המאכלים נשלפו אחר כבוד מכדי החרס אל הסירים והתנור.

כל חיינו, מגיל קטנות ועד נישואינו, עברו עלינו בתוך ארבע האמות הקדושות של הבית...

עד שיום אחד... אבא נסע לדרך ארוכה, עם בית דינו של רב העיר לעשות איזו מצווה.

לאחר מספר ימים שמענו נקישה על הדלת, בשעת בוקר. אחותנו הקטנה, ילדונת חמד בת תשע, פתחה בזהירות את הדלת.

בפתח ניצב אחד מפרנסי העיר, הוא ביקש מאחותי להודיע שיש היום שמחה בעיר, וצריך להכין סעודה גדולה, ואבא הבטיח לו שנעזור.

הוא הוציא מארנקו 10 מטבעות הניחם על השולחן ואמר: "הנה כאן 10 פרוטות, תקנו בהן את המצרכים שאתן זקוקות להן".

אחותי הקטנה, בתמימותה אמרה "לא צריך כבוד, אנחנו אף פעם לא קונות מצרכים. כל הזמן אנחנו מוציאות קמח, אורז, סוכר מכדי החרס, ואף פעם זה לא נגמר".

וכאן זה נגמר---

'אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין'. מן הרגע שהעין נכנסה לתוך הברכה, הסתיימה הברכה ונעלמה לה.

"אתה מבין, יא אי'בני, סוג כזה של ברכה כבר לא מכירים בדור הזה..." נאנחה סבתא הדסה. "מה תשתה? קפה עם חוואג' או תה?".

'כל נס הוא יש מיש'

אך יש ניסים שהם בריאה חדשה ונבלעים בדרך הטבע.

(רבי צדוק הכהן מלובלין)

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים"

באר החידושי הרי"ם זצ"ל: 'אוציא אתכם מתוך הסבלנות שיש בכם כלפי המצרים, ואמאיס בעינכם את הגלות'. זהו הצעד הראשון בגאולה, כי כל זמן שאפשר עוד לסבול את הגלות, אין הגאולה יכולה לבוא. כדברי הפתגם: הצעד הראשון להגיע לכל מקום, הוא להחליט שאתה כבר לא רוצה להיות במקום בו אתה נמצא.

מי שיש לו אהבה רבה... יבנה לעצמו ארץ חיים.

ס"ח קנייני התורה | משל האבות

"ונגד זקניך כבוד"

בתקופה אחת כששהה **מן הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל** בחו"ל לצורך מגבית לשיבתו, הוא קרא לאסיפה את כל הנדיבים של הישיבה הקדושה. בין הנדיבים היה נדיב שבשעתו תרם סכום גדול להעברת הישיבה מסלבודקה לארץ ישראל, ובמשך השנים ירד מנכסיו ונעשה אביון עד לפת לחם. הגר"י סרנא התלבט האם להזמין לאסיפה ולבסוף החליט שלא להזמין. באמצע האסיפה, להפתעת כל הנוכחים, הגיע אותו נדיב ללא הזמנה מראש. כמובן שכיבדוהו והושיבוהו בין הנדיבים.

הלה לא היסס, קם ודרש בפני הנדיבים דברים נרגשים: "אחים יקרים, להווי ידוע לכם שהעולם הזה הוא גלגל חוזר. גם אני הייתי פעם עשיר גדול ונהפך עלי הגלגל והיום אני נאבק על פת לחם, ולא נשאר לי זכר מכל רכושי הרב. רק מה שנתתי בשעתו את הכסף להעביר את הישיבה לארץ ישראל זהו מה שנשאר לי מכל רכושי, ואותו זכות אינני מוכן למכור בשום הון שבעולם!

הנני מציע לכם מתוך ניסיון, מה שאתם יכולים לתת עכשיו לצדקה מהרו ותתנו ללא היסוסים - כי אף אחד לא יוכל לדעת מה יהיה עמו ביום מחר, ומה שחוטפים ונותנים זהו מה שנשאר לנצח!". כמובן שדבריו עשו רושם אדיר על הנוכחים והמגבית הסתיימה בהצלחה גדולה.

הרב שלום קליין שליט"א, סו בהתפעלות

אודות הזריזות הנפלאה שאחזה במשגיח של ישיבת חברון, **רבי הירש פאלי זצ"ל**, בעת עריכת מגבית: רבי הירש היה כבר סמוך לגיל שבעים, ועם זאת היה פשוט רץ יותר מהר ממני, כדי להספיק עוד ועוד. כאשר ביקשתי למנוע אותו מן המרוצה הזו, בטענה שאין הדבר תורם לבריאותו, נענה ואמר לי: "הרי הרופאים אומרים שזה בריא ללכת כל השנה אין זמני בידי ללכת, לכן כעת אני מרכז את כל ההליכות יחד..." כך, בזריזות מופלאה, עלה וירד, כשהוא אינו חס על כוחו ואינו מביט על שנותיו. כאשר היינו מגיעים לבניין בו מותקנת מעלית, אני הייתי סובר להמתין למעלית, אך רבי הירש טען לעומתי: "חבל על הזמן. עד שהמעלית תופיע, אפשר להספיק עוד".